

Geringde vogels in Groningen (aflevering 21)

Klaas van Dijk

In deze aflevering wat extra aandacht voor verplaatsingen als gevolg van het strenge weer van de afgelopen winter. Naamgeving en volgorde zijn hoofdzakelijk conform EURING. Nieuwe gegevens zijn altijd welkom en kunnen worden opgestuurd naar Klaas van Dijk, Vermeerstraat 48, 9718 SN Groningen, telefoon 050-3182924, e-mail: klaas.vdijk@hetnet.nl.

Kleine Zilverreiger *Egretta garzetta*

[ARNHEM 6.033.589; met twee witte kleurringen AN] Geringd op 20 juni 2005 als nestjong op Schiermonnikoog door Otto Overdijk. Op 3 en 8 augustus 2005 zag Otto de vogel in het Jaap Deensgat (Lauwersmeer) en op 15 september 2006 werd hij hier gezien door Ipe Weeber. Op 9 september 2006, dus een week eerder, zag Frank Majoor de vogel in de Westerplas op Schiermonnikoog in een groep van 17 Kleine Zilverreigers. Drie jaar later, op 19 september 2009, zag Frank hem hier opnieuw. De vogel zat nu in een groep van 49 Kleine Zilverreigers en hij werd beide malen tijdens een hoogwatertelling ontdekt. Verder zijn er waarnemingen uit Zeeland (november 2006 bij Ouwkerk) en uit Noord-Frankrijk (maart 2009 bij Hondshoote, 380 km ZW van de geboorteplaats).

Kleine Zilverreiger *Egretta garzetta*

[ARNHEM 6.132.060; met twee witte kleurringen J2] Geringd op 20 juni 2006 als nestjong op Schiermonnikoog door Otto Overdijk. Na het uitvliegen is de vogel gaan rondzwerven door de Waddenzee. Hij zat op 18 augustus op Terschelling, op 9 september op Vlieland en op 10 september weer

op Terschelling. Daarna is de vogel naar het oosten gevlogen. Dick Veenendaal zag hem op 25 september in Ruidhorn en Karin Uilhoorn zag hem op 8 oktober bij Noordpolderzijl. Na oktober 2006 is de vogel nooit meer gezien.

Knobbelzwaan *Cygnus olor*

[ARNHEM 900B900B] Geringd op 4 augustus 1989 als nestjong bij Aduard door Hans Esselink. De vogel, een vrouwtje, had jarenlang een broedterritorium langs het Aduarderdiep bij Nieuwklap. In 2006 is ze hier voor het laatst gevangen. Helaas krijgt de vogel niet ieder jaar jongen omdat het nest regelmatig illegaal wordt uitgehaald. In februari 1996 en in januari 1997 werd de vogel in de stad Groningen gezien, beide malen tijdens strenge vorst. Ook in de winter van 2009/2010 zat de zwaan in de stad. Op 8 februari zag ik haar in het Reitdiep bij de Herman Colleniusbrug en de vogel heeft hier geruime tijd gezeten. Steeds alleen en dus kennelijk ongepaard. Met een leeftijd van 20,5 jaar is het een van de oudste vogels van de Groningse broedpopulatie.

Toendrarietgans *Anser serrirostris*

[ARNHEM 7.135.241; met gele halsband T32] Geringd op 16 januari 2008 als na 1e kj. vrouw bij Bunschoten (Utrecht). Op 12 april 2008 zat de vogel bij Bolshoe Kuzminskoye (56.25 N, 39.33 O) in Rusland, 140 km ONO van Moskou en 2245 km ONO van de ringplaats. In 2008/2009 zat de vogel tussen 31 oktober en 11 december in het oosten van Duitsland, daarna een tijd in Noord-Nederland (15 januari bij Gieten, 16 januari bij Veenhuizen, 17 januari bij Ravenswoud,

21 januari bij Gasselternijveen en 24 januari bij Buinerveen) en op 8 februari weer in het oosten van Duitsland. In 2009/2010 zat de vogel op 26 oktober in het oosten van Duitsland en daarna op 27 en 29 december 145 km naar NO in Polen (net over de grens met Duitsland). Vervolgens zat ze op 8 januari langs de Eems bij Heede (500 km naar west) en tot slot op 24 januari 2010 in de Scholtenspolder bij Westerlee (Marnix Jonker). De vele bewegingen zijn niet ongevoelen en gebeuren ook tijdens zachte winters. Wel is het een van de weinige vogels met een waarneming ten oosten van Moskou, al een flink eind in de richting van het vermoedelijke broedgebied.

Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus* [blauwe halsband B6Z] Geringd op 31 maart 2004 als 2e kj. man bij de Vest Stadil Fjord op Jutland in Denemarken (56.12 N, 08.08 O). Na het ringen zat de vogel tot en met 8 april in Denemarken, op 6 en 11 mei in Midden-Noorwegen (80 km NO van Trondheim) en op 15 mei op Langøya in Noord-Noorwegen (68.37 N, 15.08 O). Vervolgens zat hij tussen 10 oktober en 2 december in Zuidwest-Friesland en tussen 11 en 27 december in West-Vlaanderen (België). In 2005 zat de vogel tussen 6 maart en 20 april in Denemarken en tussen 1 en 12 mei in Midden-Noorwegen. Dit

patroon herhaalde zich in de jaren erna. In 2009/2010 zat de vogel tussen 19 en 28 september in Midden-Noorwegen en tussen 11 december en 5 januari in West-Vlaanderen. Op 7 februari 2010 zag Egbert Boekema hem bij Hornhuizen. Tussen veel andere ganzen zaten hier toen 200 Kleine Rietganzen en Egbert zag er nog twee met een halsband (zie hieronder).

Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus* [blauwe halsband I7N] Geringd op 30 maart 2005 als na 2e kj. man bij de Vest Stadil Fjord. De tweede vogel van 7 februari 2010 bij Hornhuizen en met ongeveer hetzelfde trekpatroon als de vogel van hierboven. Op 17 november 2007 voor het eerst in Zuidwest-Friesland met vervolgwaarnemingen tot en met 17 januari 2008. In 2009/2010 zat de vogel tussen 25 november en 8 december in Zuidwest-Friesland.

Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus* [witte halsband N26] Geringd op 24 maart 2009 als na 2e kj. man bij de Vest Stadil Fjord. Op 17 mei zat de vogel op Langøya in Noord-Noorwegen en op 17 oktober en 1 november weer in Denemarken. De derde vogel van 7 februari 2010 bij Hornhuizen. Deze Kleine Rietganzen broeden vermoedelijk allemaal op Spitsbergen, maar daar worden weinig halsbanden afgelezen. De soort komt in onze

Kleine Rietganzen – Hornhuizen – 7 februari 2010

FOTO'S: EGBERT BOEKEMA

Meerkoet – Marwixkade Groningen – 29 januari 2010

provincie normaliter weinig aan de grond, maar de lange periode met veel sneeuw zorgde voor een afwijkende verspreiding. Een eerder geval staat in aflevering 14 (*Grauwe Gors* 32: 80-83). Deze vogel werd tussen 20 februari en 1 maart 2004 bijna dagelijks rond de Onnerpolder bij het Zuidlaardermeer gezien. De laatste melding komt uit januari 2008 in West-Vlaanderen, maar er zijn geen vervolgwaarnemingen uit Groningen.

Brandgans *Branta leucopsis*

[STAVANGER CA 35820; met grijze kleurring AJL] Geringd op 22 juli 2002 als 1e kj. bij de Frognerkilen in Oslo (Noorwegen). Eind oktober 2007 werd de vogel elders in Oslo gezien en eind juni 2008 weer bij de ringplek. Hier op 21 juli gevangen en gekleurringd en hier in 2009 gezien op 20 juli en op 14 augustus. Op 1 maart 2010 zag Dick Veenendaal de vogel in een groep van 4500 Brandganzen bij Noordpolderzijl. Afstand 763 km, richting ZZW.

Brandgans *Branta leucopsis*

[STAVANGER CA 23355; met grijze kleurring AFY] Geringd op 21 juli 2008 als na 2e kj. bij de Frognerkilen in Oslo. De vogel werd hier ook gezien op 8 augustus 2008. Tezamen met 'grijs AJL' (zie hierboven) op 1 maart 2010 bij Noordpolderzijl (Dick Veenendaal) en beide vogels zaten op 5 maart 2010 in de Anjumerkolken. Tegenwoordig broeden er ook Brandganzen in de omgeving van Oslo. Sedert 2008 worden ze met grijze kleurringen gemerkt en in de winter van 2008/2009 werden meer dan 30 hiervan in Nederland gezien.

Witbuikrotgans *Branta hrota*

[links wit S, rechts geel J] Geringd op 23 mei 2006 als 2e kj. bij Karby op Jutland in Denemarken (56.47 N, 08.33 O). De vogel zat hier ook op 27 mei 2006 en op 25 april 2009. Op 8 februari 2010 ontdekte André Boven de vogel bij Termunten. Die dag zaten in deze omgeving in totaal 20 Witbuikrotganzen. Op 11 februari zag Ko Veldkamp de vogel ten zuiden van Borgsweer in een groep van 6 Witbuikrotganzen. Afstand 400 km, rich-

ting ZZW. Witbuikrotganzen broeden vooral op Spitsbergen en overwinteren normaliter in Denemarken en in Noord-Engeland. De strenge winter zorgde voor een flinke influx van zo'n 500 vogels in ons land en er werden zes gekleurringde individuen gezien.

Meerkoet *Fulica atra*

[GDANSK SN 10.939; met witte halsband C60] Geringd op 11 november 2009 als 1e kj. in Stettin in Polen (53.25 N, 14.34 O). De vogel zat op 31 december en 1 januari bij Bremen (390 km richting west). Op 28 januari ontdekte Kees van Berkel de vogel in een wak langs de Marwixkade (Groningen) en hij werd hier tot en met 3 februari dagelijks gezien. Na 3 februari kon ik de vogel hier niet meer vinden. Op 7 februari zag ik hem bij de Herman Colleniusbrug (een km naar noordwest) en hij is hier tot en met 28 februari dagelijks waargenomen. In de dagen erna kon ik de vogel hier niet meer vinden. De afstand vanaf Stettin is 530 km (richting west), de afstand vanaf Bremen is 145 km (richting west). De afgelopen winter zaten een paar duizend Meerkoeten in de stad en 'wit C60' illustreert hoe vorsttrek bij deze soort kan verlopen.

Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus*

[GDANSK FN 11188; met witte kleurring 5HZ] Geringd op 17 mei 2001 als broedvogel op het nest (leeftijd na 3e kj.) langs de Wisla bij Płock in Polen (52.29 N, 19.45 O). Daarna is de vogel nooit meer in Polen gezien. Wel is hij een aantal malen in Hamburg gezien (afstand 670 km, richting WNW): voor het eerst op 15 januari 2005 met vervolgwaarnemingen op 18 februari en op 3 en 10 maart, en voor het laatst op 28 januari 2006. Op 16 februari 2010 stond de vogel op het ijs bij de Oostersluis (Groningen) en kon ik de kleurring aflezen. Afstand van de ringplaats 890 km, richting west. Nadien is hij niet meer gezien. Wellicht overwintert de vogel normaliter meer naar het oosten, maar is hij door de strenge winter naar Nederland afgezakt. Op 24 februari zat een geringde adulte vogel bij de vuilstort Stainkoel'n maar dit was een ander individu.

Stormmeeuw *Larus canus*

[ARNHEM 3.534.670; met vier kleurringen] Geringd op 11 januari 1997 tijdens een periode met strenge vorst als na 3e kj. in Bur- gum (Friesland) door Willem Bil. Op 17 mei 1997 op het nest gevangen op een eiland in de Wisla bij Tyrzyn (Polen, 51.38 N, 21.38 O). Afstand 1075 km, richting OZO. De vogel, een vrouw, kreeg er vier kleurringen bij (zo- genaamde kipperingen). Het legsel van drie eieren was niet succesvol en de vogel is hier nooit meer gezien. Op 4 oktober 2009 vond Wim van Boekel haar dood aangespoeld langs de zeedijk bij de Westpolder. Ze was circa een week dood en nog in de slagpen- rui (de buitenste handpennen waren nog niet uitgegroeid, zie foto). Jaarlijks ruïen >10.000 Stormmeeuwen hun slagpennen in het Groningse deel van de Waddenzee en deze vogel is er een voorbeeld van.

Stormmeeuw *Larus canus*

[ARNHEM 3.614.391; met witte kleurring EE55] Geringd op 28 december 2005 als na 2e kj. in het Noorderplantsoen (Groningen) door Frank Majoor. Op 15 maart 2006 zag ik de vogel hier ook. Daarna werd de kleur- ring op 11 mei 2006 afgelezen bij Kiiminki in Finland (65.09 N, 25.47 O, 1710 km NNO). Vervolgens werd er bijna vier jaar niets meer van vernomen. Maar op 16 maart 2010 zag ik hem weer op de steigers van Kaap Hoorn (Haren).

Stormmeeuw *Larus canus*

[ARNHEM 3.651.500; met witte kleurring EK61] Geringd op 20 december 2007 als 1e kj. in het Noorderplantsoen door Frank Majoor. De vogel is nooit meer in Gronin- gen gezien. Wel zag Frank Majoor hem op 29 januari 2009 in Zwolle. Daarna werd hij op 26 mei 2009 in Tromsø in Noord- Noorwegen gezien (69.39 N, 18.57 O, 2020 km NNO van Zwolle).

Stormmeeuw *Larus canus*

[ARNHEM 3.697.113; met witte kleurring ER33] Geringd op 30 januari 2010 als na 3e kj. bij de Oostersluis (Groningen) door Frank Majoor. Op 7 maart werd de kleurring

FOTO: WIM VAN BOEKEL

Stormmeeuw – Westpolder – 4 oktober 2009

in Calais (Frankrijk) afgelezen. Afstand 410 km, richting zuidwest.

Stormmeeuw *Larus canus*

[ARNHEM 3.698.704; met witte kleurring ER74] Geringd op 30 januari 2010 als 2e kj. bij de Oostersluis door Frank Majoor. Vier dagen later, op 3 februari, zag Willem Steenge de vogel bij het Hoornsemeer, maar op 15 februari zat hij in Amsterdam (145 km naar ZW). Daarna is de vogel weer naar Groningen gevlogen, want ik zag hem op 16 maart bij Kaap Hoorn.

Half maart zaten bij Kaap Hoorn meer Stormmeeuwen die eerder die winter elders in Nederland verbleven: op 11 maart een vogel uit Almere (na 3e kj. en daar op 23 februari afgelezen door Henk Koffijberg) en op 16 maart een vogel uit Zwolle (2e kj. en daar op 12 februari geringd door Frank Majoor).

Stormmeeuw *Larus canus*

[ARNHEM 3.698.647; met witte kleurring EB56] Geringd op 11 februari 2010 als na 3e kj. bij de Oostersluis door Frank Majoor. Op 10 april werd de kleurring afgelezen op een veld ten noorden van Gävle in Midden- Zweden (60.45 N, 17.10 O). Afstand 1055 km, richting NO.

In de vorige aflevering stonden al enkele ge- vallen van Stormmeeuwen die in 2009/2010

bij de Oostersluis waren gevangen. De lange periode met sneeuw en vorst zorgde voor gunstige vangomstandigheden en Frank Majoor heeft er 642 Stormmeeuwen gekleurdingd (1808 in heel Nederland in 2009/10).

Kleine Mantelmeeuw *Larus fuscus*

[ARNHEM 5.420.998; met twee rode kleuringen P6] Geringd op 4 juli 2007 als nestjong bij Moerdijk (Noord-Brabant) door Roland-Jan Buijs. Op 6 april 2008 zat de vogel op een vuilstort ten zuiden van Madrid (Spanje), op 30 september op het strand bij Porto (Portugal) en op 28 februari en op 19 en 21 maart 2009 bij de vuilstort van Alcázar de San Juan (39.23 N, 03.11 W), 120 km ZZO van Madrid. Op 4 en 7 april 2009 zag ik de vogel op de Vismarkt (Groningen), 1705 km NNO van Alcázar de San Juan. Daarna zat hij op 2 juli langs het Albertkanaal bij Lixhe (België, net over de grens bij Maastricht) en op 15 november en 5 januari weer op vuilstorten bij Madrid. Tot slot zag Rob Voesten de vogel op 28 maart 2010 bij Harderwijk.

Kleine Mantelmeeuw *Larus fuscus*

[HELGOLAND 4295809; met gele kleuring H.209] Geringd op 29 juni 2007 als nestjong op het eiland Amrum (54.42 N, 08.21 O) in het Noord-Duitse deel van de Waddenzee. Op 6 juni 2009 zag ik de vogel bij de Ruskenveenseplas (Hoogkerk). Afstand 205 km, richting zuidwest.

Kleine Mantelmeeuw *Larus fuscus*

[STAVANGER 4228860; met zwarte kleuring JoEA] Geringd op 6 juli 2009 als nestjong op het eiland Storøy (57.59 N, 07.26 O) in Zuid-Noorwegen. Op 16 augustus zat de vogel nog in de buurt van de ringplek, maar op 8 oktober 2009 zag ik hem in de wijk Vinkhuizen (Groningen). Afstand 533 km, richting zuid.

Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus fuscus*

[HELSINKI HT-278.202; met gele kleuring C.KV4] Geringd op 13 juli 2009 als nestjong op een eilandje in de Botnische Golf, 15 km

NNW van Uusikaarlepyy (Finland, 63.38 N, 22.25 O). De vogel woog 635 gram en had een vleugellengte van 225 mm. Op 28 november 2009 ontdekt door Martijn Bot op de steigers bij Kaap Hoorn (Haren). Een foto staat op blz. 54 in het vorige nummer van de *Gors*. Ook op 29 november is de vogel hier gezien. Afstand 1480 km, richting zuidwest. Dit is pas het tweede geval van een Baltische Mantelmeeuw in Groningen.

Zilvermeeuw *Larus argentatus*

[MOSKWA DB-359373; met witte kleuring KN52] Geringd op 13 juli 2002 als nestjong op een eilandje in de Witte Zee bij Kandalaksha in Rusland (67.05 N, 32.29 O). Op 20 maart 2010 zag Martijn Bot de vogel in de haven van Lauwersoog (afstand 2077 km, richting zuidwest). De vogel was de metalen ring verloren, maar de kleuring was nog goed leesbaar. Deze Zilvermeeuw is vele malen eerder in Lauwersoog gezien: voor het eerst op 1 juli 2003 (aflevering 14, *Gors* 32: 80-83), en voor het laatst op 17 november 2008. Daarnaast zat hij tussen 28 augustus en 1 september 2009 op de vuilstort van Moermansk, zo'n 200 km ten noorden van de geboorteplaats.

Merel *Turdus merula*

[ARNHEM L 184062] Geringd op 30 juni 2003 als 1e kj. in Helpman (Groningen) door René Oosterhuis. De vogel, een vrouwtje, werd hier teruggevangen op 14 juli en 18 december 2003 en opnieuw op 23 juli 2005 en 28 mei 2006. Bij de eerste vangst kon de vogel al goed vliegen. Het is dus niet bekend waar ze is geboren, maar gezien de terugvangst op 28 mei is het een lokale broedvogel. Op 23 april 2009 dood teruggemeld uit de stad. Een voorbeeld van een Merel die bijna zes jaar oud werd.

Vuurgoudhaantje *Regulus ignicapillus*

[ARNHEM G 90926] Geringd op 22 september 2007 als 1e kj. vrouw in de duinen van Meijendel (Wassenaar) door het vogelringstation Meijendel. Op 1 november 2008 door Rinus Dillerop in zijn tuin in Schildwolde teruggevangen. Afstand 207 km,

FOTO: MARTIJN BOT

Zilvermeeuw – Lauwersoog – 20 maart 2010

richting noordoost. De afgelopen tien jaar werden in Meijndel 705 Vuurgoudhaantjes geringd (233 in het najaar van 2007) en de vogel is de eerste verre terugmelding. Vier eerdere terugmeldingen kwamen allemaal uit de omgeving van Meijndel.

Koolmees *Parus major*

[ARNHEM AR 25125; met kleurringen] Geringd op 30 juni 2009 als nestjong in het Marnebos in de Lauwersmeer door onderzoekers van de RUG. Op 16 maart 2010 vond Dick Veenendaal in de aanspoelzone op de kwelder langs de Lauwerpolder de plukresten en een poot met de metalen ring en een blauwe kleurring. Opnieuw een Koolmees uit de Lauwersmeer die naar het oosten was gevlogen. Afstand 23 km, richting ONO.

Huismus *Passer domesticus*

[ARNHEM V 217092; met kleurringen] Geringd op 25 juni 2007 als 1e kj. vrouw door René Oosterhuis in zijn tuin in Leek. De mussen worden hier iedere dag gevoerd en de vogel werd er na het ringen bijna dagelijks afgelezen. Vanaf maart 2008 zat ze ook regelmatig in haar broedterritorium bij een huis 50 meter hiervan af. Op 25 mei nog in

het broedterritorium, maar op 26 mei 2008 dood teruggemeld als raamslachtoffer op 1300 meter van het broedterritorium. Een opmerkelijke verplaatsing midden in het broedseizoen omdat het beeld bestond dat deze vogel de straat niet uitkwam.

Groenling *Chloris chloris*

[STAVANGER 5E 68718] Geringd op 17 april 2007 als 2e kj. vrouw op Hareidlandet in Noorwegen (62.21 N, 05.58 O). Op 8 maart 2008 door Rinus Dillerop teruggevangen in zijn tuin in Schildwolde. Afstand 1014 km, richting zuid.

Groenling *Chloris chloris*

[ARNHEM V 357454] Geringd op 9 maart 2008 als na 1e kj. man in Schildwolde door Rinus Dillerop (één dag na de vogel van hierboven). Twee maanden later, op 8 mei, teruggevangen in Revtingen bij Stavanger in Noorwegen (58.45 N, 05.30 O). Afstand 619 km, richting noord. Vermoedelijk zijn beide individuen Noorse broedvogels. Ringonderzoek van Klaas Koopman in zijn tuin in Leek (*Grauwe Gors* 28: 125-132) wijst erop dat flink wat Groningse wintergasten en doortrekkers in Noorwegen broeden.